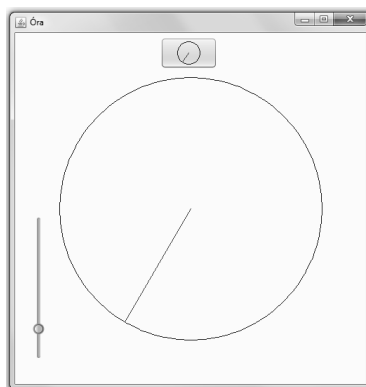

Programozás III

SZÁL ÉS EGYÉB
PÉLDÁK

KORÁBBI PÉLDÁKKAL KAPCSOLATOS ÉSZREVÉTELEK

„Órás” példa

Hogyan kerülhet
a gombra is egy
óra?

Saját gomb osztály

A gombnyomás hatására elindul/megáll (a gombon lévő
óra is ☺)

KORÁBBI PÉLDÁKKAL KAPCSOLATOS ÉSZREVÉTELEK

```
public class Gomb extends JButton{

    private Vezerlo vezerlo;

    @Override
    protected void paintComponent(Graphics g) {
        super.paintComponent(g);
        if(vezerlo != null) {
            vezerlo.rajzolas(g, this.getWidth(), this.getHeight());
        }
    }

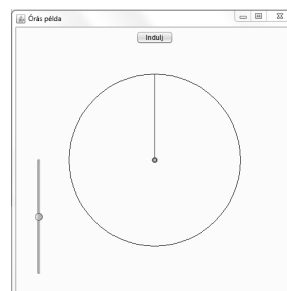
    public void setVezerlo(Vezerlo vezerlo) {
        this.vezerlo = vezerlo;
    }
}
```

KORÁBBI PÉLDÁKKAL KAPCSOLATOS ÉSZREVÉTELEK

„Órás” példa – másik megoldási lehetőség

Az Ora maga is lehet komponens:

(Ilyenkor akár saját eseményt is rendelhetünk hozzá.)


```
public class Ora extends JComponent implements Runnable{
```

```
    private int kx, ky;
```

```
    ...
```

```
    public Ora() {
```

```
    public Ora(Color keretSzin, Color mutatoSzin, double szog,  
              boolean fut, long ido) {
```

```
        this.keretSzin = keretSzin;  
        this.mutatoSzin = mutatoSzin;  
        this.szog = szog;
```

```
        this.fut = fut;  
        this.ido = ido;
```

```
    }
```

```
    public void beallit(int balx, int baly, int szelesseg, int magassag,  
                      double arany) {
```

```
        this.setSize(szelesseg, magassag);  
        this.setLocation(balx, baly);  
        kx = szelesseg/2;  
        ky = magassag/2;  
        this.r = (int) (arany*((kx < ky) ? kx : ky));
```

```
    }
```

Ráhúzható-e a panelre?

Igen, mert bean,
azaz van üres
konstruktor.

KORÁBBI PÉLDÁKKAL KAPCSOLATOS ÉSZREVÉTELEK

Ora
osztályban:

```
    @Override  
    protected void paintComponent(Graphics grphcs) {  
        super.paintComponent(grphcs);  
        rajzol(grphcs);  
    }  
  
    public void rajzol(Graphics g){  
        g.setColor(keretSzin);  
        g.drawOval(kx-r, ky-r, 2*r, 2*r);  
        g.setColor(mutatoSzin);  
        g.drawLine(kx, ky, (int) (kx + r*Math.cos(szog)),  
                  (int) (ky - r*Math.sin(szog)));  
    }  
  
    @Override  
    public void run() {  
        while (fut) {  
            ...  
            this.repaint();  
            ...  
        }  
    }  
}
```

KORÁBBI PÉLDÁKKAL KAPCSOLATOS ÉSZREVÉTELEK

OraPanel osztályban:

```
public class OraPanel extends javax.swing.JPanel {  
  
    private Ora ora;  
    private int ido;  
    private Thread szal;  
  
    public OraPanel() {  
        initComponents();  
        // Design módban is beállítható.  
        this.setLayout(new BorderLayout());  
    }  
}
```

Ebben az osztályban nem kell paintComponent

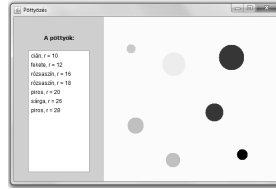
FONTOS: Csak akkor látszódik, ha a panel BorderLayout!

```
private void formAncestorAdded(javax.swing.event.AncestorEvent evt) {  
    this.oraInditas();  
}
```

```
private void oraInditas() {  
    double szog = Math.PI / 2;  
    Color keretSzin = Color.green;  
    Color mutatoSzin = Color.red;  
    ido = 1000;  
    // A komponens méretéhez képest milyen arányú legyen az óra átmérője.  
    double arany = 0.9;  
  
    ora = new Ora(keretSzin, mutatoSzin, szog, true, ido);  
    // this.repaint();  
  
    ora.setNovekmeny(-Math.PI / 6);  
  
    // Rátesszük a panelre az órát.  
    this.add(ora);  
  
    // Megadjuk a komponens méreteit és a rajzolási arányt.  
    ora.beallit(0, 0, this.getWidth(), this.getHeight(), arany);  
  
    // A szálindítás az Ora osztályban is megírható, akkor itt csak hívni kell.  
    if (szal == null) {  
        szal = new Thread(ora);  
        szal.start();  
    }  
}
```

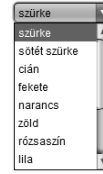
OraPanel osztályban:

MÁSİK GRAFIKUS FELADATTAL KAPCSOLATOS KITÉRŐ

Hogyan lehet névvel együtt kezelni a színeket?

(Más feladatban is érdekes lehet, pl. comboBox feltöltése.)

1. Két tömb (színek, elnevezések) – így ne!
nagyon fapados ☹️
2. Szín osztály + lista
3. Hashmap
4. Enum

MÁSİK GRAFIKUS FELADATTAL KAPCSOLATOS KITÉRŐ

Hashmap

```
private Map<String, Color> szinek = new HashMap<>();

private void szinekFeltolt(){
    szinek.put("fekete", Color.BLACK);
    szinek.put("kék", Color.BLUE);
    ...

    for (Map.Entry<String, Color> entry : szinek.entrySet()) {
        szinekCombo.addItem(entry.getKey());
    }
}
```

public static interface **Entry<K,V>**

A map entry (key-value pair). The Map.entrySet method returns a collection-view of the map, whose elements are of this class. ...

MÁSİK GRAFIKUS FELADATTAL KAPCSOLATOS KITÉRŐ

Hashmap

```
private void szinekComboItemStateChanged(java.awt.event.ItemEvent evt) {  
    if(szinek.containsKey(szinekCombo.getSelectedItem())){  
        szin = szinek.get(szinekCombo.getSelectedItem());  
    }  
}
```

A konkrét feladat (szerintem) nem igényli a hashmap alkalmazását, de nagyon jó példa arra, hogy általában hogyan lehet használni. Ez a szerkezet ugyanis széles körben alkalmazható, **fontos szerkezet**.

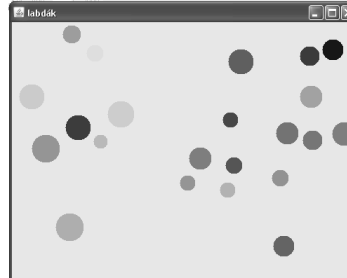
MÁSİK GRAFIKUS FELADATTAL KAPCSOLATOS KITÉRŐ

Enum:

```
public enum Szin {  
  
    fekete(Color.BLACK),  
    kék(Color.BLUE),  
    cián(Color.CYAN),  
    szürke(Color.GRAY),  
    zöld(Color.GREEN),  
    lila(Color.MAGENTA),  
    narancs(Color.ORANGE),  
    rózsaszín(Color.PINK),  
    piros(Color.RED),  
    sárga(Color.YELLOW);  
  
    private Color color;  
  
    private Szin(Color color) {  
        this.color = color;  
    }  
  
    public Color getColor() {  
        return color;  
    }  
}
```

PÉLDA

Hozzunk létre egy grafikus alkalmazást, amelynek felületén labdák pattognak!

Megoldás:

Labda osztály: extends Thread

+ List<Labda> labdak; – hol deklaráljuk ezt a listát?

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

A példa folytatása: a labdák automatikusan keletkezzenek, majd próbáljuk „levadászni” őket.

Probléma: Egy idő után összeakadnak a szálak
(ConcurrentModificationException)

```
run:  
Exception in thread "AWT-EventQueue-0" java.util.ConcurrentModificationException  
|   at java.util.ArrayList$Itr.checkForComodification(ArrayList.java:819)  
   at java.util.ArrayList$Itr.next(ArrayList.java:791)  
   at javax.swing.JComponent.paint(JComponent.java:1054)  
   at javax.swing.JComponent.paintToOffscreen(JComponent.java:5221)
```

Oka: a paintComponent() metódusban ki akarjuk rajzolni a lista összes elemét, de közben már a törlés metódus esetleg kitörölte a kirajzolandó elemet.

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

Megoldás: Szinkronizáció

Csak hogy ez sajnos néha kevés ☹️

Meg kell várni, amíg teljesen befejezi a rajzolást, és csak utána szabad törölni.

Célszerű létrehozni egy szálvezérlő osztályt.

+

ArrayList<> helyett CopyOnWriteArrayList<>

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

```
public class SzalVezerlo {  
    private List<Labda> labdak = new CopyOnWriteArrayList<>();
```

Hogyan érhető el, hogy automatikusan keletkezzenek?

Pl. a panel is szálként viselkedik ⇒ implements Runnable()

A labdák beszúrásának hívása a panel run() metódusában.

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

```
public class LabdaPanel extends javax.swing.JPanel
    implements Runnable {

    private Thread szal;

    public void szalInditas() {
        if (szal == null) {
            szal = new Thread(this);
            szal.start();
        }
    }
}
```

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

Kitérő: Hol indítsuk el a panel-szálat, azaz hol hívjuk meg a Panel szalInditas() metódusát?

Ha a Panel konstruktorában hívnánk, akkor már a tervezési fázisban is fogná a gépet.

A Frame indit() metódusában vagy a Panel AncestorAdded eseményének hatására.

```
labdaPanel1.szalInditas();
```

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

„Levadászás”:

Labda-ban:

```
boolean elkaptak(int x, int y) {  
    if(Math.sqrt((kx-x)*(kx-x)+(ky-y)*(ky-y))<=r) return true;  
    else return false;  
}
```

Panel-ben:

```
private void formMousePressed(java.awt.event.MouseEvent evt) {  
    if(szalVezerlo.torol(evt.getX(), evt.getY())) {  
        this.repaint();  
    }  
}
```

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

SzalVezerlo-ben:

```
public synchronized void torol(Labda labda) {  
    if (labda != null) {  
        labda.setFut(false);  
    }  
    labdak.remove(labda);  
}  
  
public synchronized boolean torol(int x, int y) {  
    for (Labda labda : labdak) {  
        if (labda.elkaptak(x, y)) {  
            torol(labda);  
            return true;  
        }  
    }  
    return false;  
}
```

A törlés nagyon kényes művelet, ha nem lépünk ki azonnal, elszállhat.

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

Kitérő: lehet így is, de jobb az előző

```
synchronized void torol(int x, int y) {
    int torlendo = -1;
    for (int i = 0; i < labdak.size(); i++) {
        if (labdak.get(i).elkaptak(x, y)) {
            torlendo = i;
            break;
        }
    }
    if (torlendo >= 0) {
        labdak.remove(torlendo);
    }
}
```

A kitérő oka: a törlés mindig nagyon kényes művelet, oda kell rá figyelni.

EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

A SzalVezerlo esetleges további metódusai:

```
public synchronized void osszesTorol() {
    for(Labda labda : labdak) {
        labda.setFut(false);
    }
    labdak.clear();
}
public synchronized void osszSebessegValtas(int ido) {
    for (Labda labda : labdak) {
        labda.setIdo(ido);
        // sebessegValtas(labda,ido);
    }
}
public synchronized void sebessegValtas(Labda labda, int ido) {
    labda.setIdo(ido);
}
```

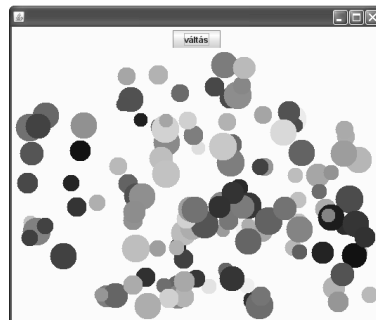
EGY GYAKORI PROBLÉMA ÉS MEGOLDÁSA

Általában: amikor több szál osztozik megváltoztatható adatokon, akkor minden olyan szál, amely írja vagy olvassa az adatokat, szinkronizálni kell.

Ha a szálakat CopyOnWriteList gyűjteményben kezeljük, akkor elmaradhat a listában lévő szálak közötti szinkronizáció, de ez a listafajta elég költséges, így meggondolandó a használata.

ÁLLATORVOSI LÓ

Csak hogy minél több dologról szó eshessen, bővítsük a feladatot:

Rakjunk fel egy gombot, amelynek hatására egyszerre megállítható vagy újraindítható az összes labda.

Hogyan marad átméretezéskor is középen a gomb?

ÁLLATORVOSI LÓ

VezerloPanel-ben:

```
private void valtGombActionPerformed(java.awt.event.Acti  
    szalVezerlo.mukodesValtas();  
}
```

SzalVezerlo-ben:

```
public synchronized void mukodesValtas() {  
    for (Labda labda : labdak) {  
        labda.mukodesValtas();  
    }  
}
```

Labda-ban: ld. a diasorozat elején tárgyalt várakoztatást.

ÁLLATORVOSI LÓ

Hogyan oldható meg, hogy mindkét panel ugyanazt a szalVezerlo példányt használja?

```
private SzalVezerlo szalVezerlo;  
public FoFrame() {  
    initComponents();  
  
    szalVezerlo = new SzalVezerlo();  
    labdaPanel1.setSzalVezerlo(szalVezerlo);  
    vezerloPanel1.setSzalVezerlo(szalVezerlo);  
}
```

(Természetesen ekkor egyik panelben sem szabad példányosítani a SzalVezerlo-t.)

Kitérő: miért nem a panelek konstruktorában adjuk át a szálát?

ÁLLATORVOSI LÓ

Másik kitérő: A panelek felrakása.

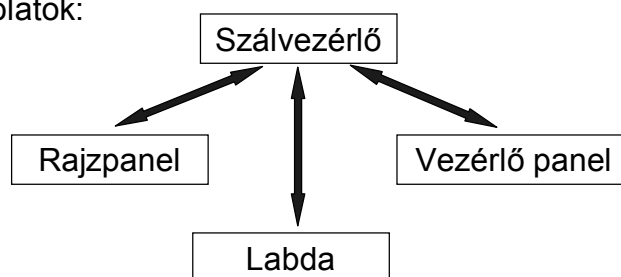
Mi történik, ha ez a módosítás sorrendje?

1. Leszedjük a frame-ről az eredeti LabdaPanel-t.
2. Kivesszük a LabdaPanel konstruktorából a szalVezerlo példányosítását.
3. Felrakjuk a frame-re a VezerloPanel-t is és a LabdaPanel-t is.

Módosításkor célszerű kikommentezni a korábbi „kényes” hivatkozásokat, majd a panelek ismételt elhelyezése után újra aktívvá tenni ott, ahol kell.

AZ ELŐZŐEK SZEMLÉLTETÉSE

Kapcsolatok:

Elvileg a labdának szüksége lenne a rajzpanelre, de nem muszáj közvetlenül elérnie, rábízhatja a frissítést a szálvezérlőre. Jó, ha minél függetlenebbek az osztályok.

Nem biztos, hogy mindig minden kapcsolat kölcsönös!!

ÁLLATORVOSI LÓ

További módosítás: Fárasztó kattintgatni, most a törlést is a program végezze automatikusan.

Vagyis két szál kell:

1. beszúr egy újabb labdát;
2. töröl egyet.

Ez az úgynevezett Termel – Fogyaszt modell

ÁLLATORVOSI LÓ

Panel szerepe:

A LabdaPanel szerepe csak a kirajzolás, de mivel továbbra is a SzalVezerlo osztály rajzol() metódusát használja, ezért szükség van a setSzalVezerlo() metódusra is.

A labdák létrehozásáért a Termel osztály a felelős, a törlésükért a Fogyaszt osztály.

ÁLLATORVOSI LÓ

A Termel feladata:

Véletlen időközönként létrehoz egy-egy labdát, amelyet a szalVezerlo beszur() metódusa berak a kirajzolandó labdák közé, és el is indítja a mozgását.

A labdák csak a panel felületére rajzolhatók, ezért bár véletlen helyen jönnek létre, de a panel határain belül. Ehhez viszont ismerni kell a panel méreteit, és nyilván a panel repaint() metódusát tudjuk meghívni.

```
public Termel(LabdaPanel labdaPanel, SzalVezerlo szalVezerlo) {  
    this.labdaPanel = labdaPanel;  
    this.szalVezerlo = szalVezerlo;  
}
```

ÁLLATORVOSI LÓ

Fogyaszt feladata:

Véletlenszerűen kiválasztani egy törlendő labdát, és kitöröltetni a szalVezerlo-vel.

```
while (fut) {  
    ido = (int) (Math.random() * (felsoIdo-alsoIdo+1) + alsoIdo);  
    index = (int) (Math.random()*szalVezerlo.meret());  
    szalVezerlo.torol(index);  
    ...  
}
```


ÁLLATORVOSI LÓ

SzalVezerlo:

```
public synchronized void torol(int index){  
    Labda labda = labdak.elementAt(index);  
    torol(labda);  
}
```

Mi a baj? Esetleg akkor is törölni akar, ha nincs egy labda sem.

ÁLLATORVOSI LÓ

Javítás:

```
public int meret() {  
    return labdak.size();  
}  
  
meret = szalVezerlo.meret();  
if (meret > 0) {  
    index = (int) (Math.random() * meret);  
    szalVezerlo.torol(index);  
}
```

Ügyesebb megoldás lenne várakoztatni a szálát, amíg nincs törlendő.

Ezt a változatot most csak konzolos alkalmazásként beszéljük meg, de előbb befejezzük ezt a feladatot.

ÁLLATORVOSI LÓ

A Frame:

```
private SzalVezerlo szalVezerlo;
private Termel termel;
private Fogyaszt fogyaszt;
public FoFrame() {
    initComponents();
    szalVezerlo = new SzalVezerlo();
    labdaPanel1.setSzalVezerlo(szalVezerlo);
}

private void termelesInditas(){
    termel = new Termel(labdaPanel1, szalVezerlo);
    termel.start();
    fogyaszt = new Fogyaszt(labdaPanel1, szalVezerlo);
    fogyaszt.start();
}
```

termelesInditas() hívása: a frame indit() metódusában.

TERMEL – FOGYASZT MODELL

Egyszerű konzolos alkalmazásként beszéljük meg.

Feladat:

Van egy raktár, amelybe egy termelő időnként beszállít, ha van még hely a raktárban, egy fogyasztó pedig kivesz árut, ha van kivehető áru.

Elvileg megoldhatjuk úgy, mint az előbb, vagyis a méretek figyelésével, de ez esetben fölöslegesen fut a szál akkor is, ha nem tud berakni vagy kivenni a raktárból.

Ilyenkor inkább várakoztatni kell a megfelelő szálát.

```

public class Termelo extends Thread {

    private Raktar raktar;
    private boolean fut = true;

    public Termelo(Raktar raktar) {
        this.raktar = raktar;
    }

    @Override
    public void run() {
        int szorzo = 100;
        while (fut) {
            try {
                Thread.sleep((int) ((Math.random() * szorzo)));
                raktar.betesz();
            } catch (InterruptedException ex) {
                Logger.getLogger(Termelo.class.getName()).log(Level.
            )
        }
    }
}

```

```

public class Fogyaszto extends Thread {

    private Raktar raktar;
    private boolean fut = true;

    public Fogyaszto(Raktar raktar) {
        this.raktar = raktar;
    }

    @Override
    public void run() {
        int szorzo = 100;
        while (fut) {
            try {
                Thread.sleep((int) ((Math.random() * szorzo)));
                raktar.kivesz();
            } catch (InterruptedException ex) {
                Logger.getLogger(Fogyaszto.class.getName()).log(Level.
            )
        }
    }
}

```

TERMEL – FOGYASZT MODELL

Raktar

```
public class Raktar {  
  
    private int maxKapacitas;  
    private int aktMennyiseg;  
  
    public Raktar(int maxKapacitas) {  
        this.maxKapacitas = maxKapacitas;  
    }  
  
    private void kiir() {  
        System.out.println("Aktualis mennyiség " + aktMennyiseg);  
    }  
}
```

TERMEL – FOGYASZT MODELL

Raktar

```
public synchronized void betesz() {  
  
    if (maxKapacitas <= aktMennyiseg) {  
        try {  
            System.out.println("termelo var");  
            wait();  
        } catch (InterruptedException ex) {  
            Logger.getLogger(Raktar.class.getName()).log(Level.  
                SEVERE, ex.getMessage());  
        }  
    }  
    aktMennyiseg++;  
    notify();  
    kiir();  
}
```

TERMEL – FOGYASZT MODELL

Raktar

```
public synchronized void kivesz() {  
  
    if (aktMennyiseg <= 0) {  
        try {  
            System.out.println("fogyasztó vár");  
            wait();  
        } catch (InterruptedException ex) {  
            Logger.getLogger(Raktar.class.getName()).log(Level.  
                SEVERE, null, ex);  
        }  
    }  
    aktMennyiseg--;  
    notify();  
    kiir();  
}
```

TERMEL – FOGYASZT MODELL

Main:

```
public class Main {  
  
    private static Termelo termelo;  
    private static Raktar raktar;  
    private static Fogyaszto fogyaszto;  
  
    public static void main(String[] args) {  
        raktar = new Raktar(10);  
        fogyaszto = new Fogyaszto (raktar);  
        termelo = new Termelo(raktar);  
        termelo.start();  
        fogyaszto.start();  
    }  
}
```

TERMEL – FOGYASZT MODELL

Működés:

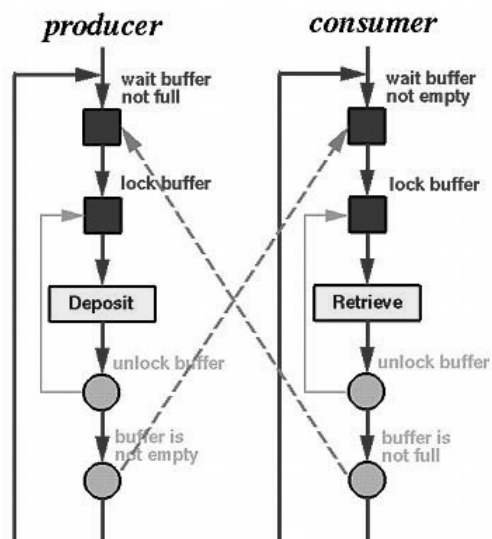
Minden objektumhoz tartozik egy ún. *wait-várakozási sor*.

A `wait()` hatására a szál bekerül ebbe.

A `notify()` hatására az egyik várakozó kikerül belőle.

A `wait()` es `notify()` hívások csak olyan kódrészben szerepelhetnek, amelyek ugyanazon az objektumon szinkronizáltak.

TERMEL – FOGYASZT MODELL

<https://javarevisited.blogspot.hu/2013/12/inter-thread-communication-in-java-wait-notify-example.html?m=1>

SZÁLAKKAL KAPCSOLATOS NÉHÁNY TOVÁBBI FOGALOM

Join:

public final void **join()** throws InterruptedException

Ez a metódus mindaddig vár, amíg az a szál, amelyikre meghívtuk, be nem fejeződik. Neve onnan származik, hogy a hívó szál addig várakozik, amíg a specifikált szál nem *csatlakozik (join)* hozzá.

<http://java-latte.blogspot.hu/2014/10/java-thread-join-example-with-explanation.html>

SZÁLAKKAL KAPCSOLATOS NÉHÁNY TOVÁBBI FOGALOM

Lock:

A szinkronizálás indirekt módon enged/nem enged működni egy szálat, a lock/unlock direkt mechanizmus.

<http://winterbe.com/posts/2015/04/30/java8-concurrency-tutorial-synchronized-locks-examples/>

<http://tutorials.jenkov.com/java-concurrency/locks.html>

SZÁLAKKAL KAPCSOLATOS NÉHÁNY TOVÁBBI FOGALOM

Deadlock:

többszálú rendszerekben könnyen előfordulhat, hogy keresztben egymásra várakozó szálak miatt a program végrehajtása végtelen időre elakad, azaz ún. deadlock lép fel. A deadlock egy bonyolult hiba, amit nehéz megkeresni, mivel indeterminisztikusan lép fel, s több mint két szál is érinthet.

<http://tutorials.jenkov.com/java-concurrency/deadlock.html>

<http://tutorials.jenkov.com/java-concurrency/deadlock-prevention.html>

TERMEL – FOGYASZT MODELL

HF: Az előző labdás példa ilyen átalakítása.

Jónak tűnő anyag:

http://www.theorphys.elte.hu/fizinf/HaloAdat/tananyag/java/A_SZALAK/index.html

Néhány egyéb:

<http://java-latte.blogspot.hu/2013/08/thread-communication-with-wait-notify.html>

Néhány mintapélda:

előadás-mintapéldák: szalak.zip (Forrás: Zidarics Zoltán)

futtatás: run file (mert minden osztályban van main())